

Nations and the universalisation of core principles such as the non-use of force, peaceful dispute resolution, and respect for sovereignty, this period brought lasting changes to the legal structure governing international relations.

Андреев О.Д.
Науковий керівник: ст. викл. Вергун В.Г.
НТУ «ХП»

ЗМІНА ЗАКОНОДАВСТВА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Війна в Україні створила безпрецедентні виклики для підприємницької діяльності. Зміни в законодавстві, спрямовані на підтримку підприємств, зменшення регуляторного тиску та адаптацію економічної політики до умов війни, мають ключове значення для стабілізації національної економіки та забезпечення функціонування критичних секторів. Правові заходи під час війни стають одним із інструментів державного регулювання, спрямованих на захист підприємництва та відновлення економічного потенціалу в поствоєнний період.

Одним із важливих аспектів правових заходів є спрощення процедур реєстрації підприємств, а також тимчасові зміни в податковому законодавстві, які дозволяють підприємствам продовжувати роботу у складних умовах. Було запроваджено нові форми державної підтримки, такі як пільгові кредити, гранти та податкові відстрочки для малого та середнього бізнесу.

Наукова новизна полягає у впровадженні цифрових інструментів для підтримки бізнесу, що зменшують адміністративні бар'єри. В умовах війни держава також змінила підходи до правової регуляції праці, вводячи механізми спрощеного оформлення працівників та захисту підприємців, які вимушено призупиняють свою діяльність через бойові дії.

Зміни в законодавстві підприємницької діяльності під час війни продемонстрували свою ефективність у короткостроковій перспективі. Однак подальші дослідження мають бути спрямовані на аналіз довгострокових наслідків цих заходів та розробку стратегій для поствоєнного відновлення економіки. Особливої уваги потребує вивчення ефективності державних

програм підтримки підприємств та можливості їх трансформації для використання в умовах мирного часу.

Антонюк Є.О.
Науковий керівник: канд. юрид. наук, доцент Гаєвая О.В.
НТУ «ХП»

ЩОДО СМАКУ ШОКОЛАДУ

Купуючи шоколадку, не завжди ми замислюємося про те, звідки до неї потрапив шоколад, якою працею були зібрані какао-зерна і як вони прибули до України. Адже за цими зернами може ховатися важка праця — оплачувана або, що частіше сьогодні зустрічається, рабська.

Сучасна економіка побудована на експлуатації дешевої робочої сили в країнах, що розвиваються, що фактично є прихованою формою рабства. Така система суперечить принципам захисту прав людини, закріпленим у Конституції України, де у статті 3 проголошено, що людина, її права та свободи є найвищою соціальною цінністю, а держава зобов'язана гарантувати захист від експлуатації. У статті 43 Конституції також забороняється використання примусової праці, а стаття 24 затверджує рівність всіх громадян у своїх правах, включаючи рівні умови праці та оплати. Проте глобальна торгівля дозволяє українським споживачам та компаніям побічно підтримувати рабську працю, купуючи товари, вироблені у країнах із мінімальними стандартами прав.

Для багатьох великих корпорацій, таких як Apple або будь-які компанії з виробництва шоколаду, використання дешевої робочої сили стає економічно вигідним рішенням, оскільки це дозволяє знижувати собівартість. Наприклад, виробництво какао в Африці або техніки в Індії оплачується мінімально, що робить товар доступним масовому споживачеві. Однак, це суперечить статті 48 Конституції України, яка гарантує кожному громадянину право на гідний рівень життя. Проблема у тому, що більшість споживачів схильні вибирати дешевші товари, ігноруючи етичні аспекти їх виробництва. Це створює замкнене коло: компанії змушені шукати шляхи здешевлення виробництва, щоб